

NA STRÁŽ

Časopis věnovaný vnitřním otázkám československého vojska.

Odjezd podplukovníka Medka do vlasti.

O odjezdu podplukovníka Medka do vlasti bylo rozhodnuto již v druhé polovici června. Příčiny odjezdu jsou hlavně tyto:

Je nutné, aby Amerika i Československá republika byla řádně informována o československém vojsku na Rusi a úst člověka plně zavěčeného, a úst člověka, majícího autoritu mravní i úřední. U bratra Medka obě podmínky jsou: Je v našem vojsku od jara 1916 a od jara 1917 byl ve vedení našeho boje za svobodu — je tedy o vývoji a činech našeho vojska i o jeho významu pro Rusko a pro světovou demokracii informován dokonale; jako náčelník vojenské správy M. V. (dříve správce vojenského odberu OČSNR) má podrobné znalosti bojů a utrpení našeho vojska v minulém velkém roce a zeď dobře jeho nynější stav [jak vnější (jeho organizaci), tak i vnitřní (náhledy, nálady, touhy atd.)]. Jako starý voják, vzpomínatý ve svědce vrchního velitele ruské fronty, vyznamenaný četnými řády, vyzdvižený československým vojskem na tak vysoké místo, má silnou autoritu mravní, jako náčelník ruského oddělení našeho vojenského ministerstva má plnou autoritu oficiální.

Je třeba, aby člověk s takovou znalostí a s takovým jménem informoval o našem vojsku jak československé, tak vládní kruhy v Americe, které ohledně nás až příliš často podléhají nepochopeným i úmyslně falšovaným informacím senzáční nebo i koupěná žurnalistiky. Je třeba, aby Američanům dokázal, že my jsme stále v Rusku drželi vysoko prapor demokracie a svobody; aby je přesvědčil, že máme svaté právo dostat se co nejdříve do své rodné země. Amerika se svým ohromným dopravním loďstvem může velice přispět při našem převážení domů; proto tento úkol bratra Medka nabývá zvýšeného významu. (Zároveň s ním odejel redaktor J. Gregor-Tajovský, aby přímo jako novinář pracoval

v uvedených směrech, a známý americký strýček K. D. Miller, který jím hodně přispěje svou znalostí řeči a poměrů.)

Doma zase podplukovník Medek bude mít úkoly v první řadě informační. Jeho informace bude se snad trochu lišit od zpráv dřívějších posílů; ne tak obsahem jako spíše formou, protože Medek věci, o nichž bude vykládat, zná z vlastního názoru, protože na př. při organizaci vojska namože sám spolupůsobit atd. Je nutno, aby ještě před příjazdem našeho vojska do vlasti bylo tam pracováno k vyrovnání rozdílů mezi ním a mezi tím, co se tvořilo doma, aby byly zavčas konány přípravy nejen k využití našeho vojska doma jako bojové jednotky, nýbrž také k tomu, jak nejlépe využít a zachovat tu ohromnou zásobu mravní síly, kterou naše vojsko z Ruska s sebou může přinést, jak zachovat nejen tradice celého vojska, nýbrž snad i jednotlivých částí atd. Je nutno, zdá se, připomenout doma, že pro nás nestačí pěkná slova v pezdřavných projevech, jež nám sem posílají, že bychom daleko raději viděli vydatnou pomoc našim potřebám kulturním, je nutno uvést jím na paměť, aby stále pamatovali na naše zaopatření po demobilisaci.

Bratr Medek bude zde velmi chybět. V těžkých dobách, jež naše vojsko zde dosti často prožívalo, dovedl se vždy postavit na stanovisko vyplývající z naší několikolikaté tradice a dovedl je hájit poctivě a s nejobětavější úperností. Jeho nynější cesta do Ameriky a do vlasti je vlastně také následkem nynější krize, jejíž jméno je: velká touha po návratu do vlasti. Přejeme mu i tentokrát plného úspěchu, jasně bude také úspěchem našim. K.

Zvláštní člověka rozdíluje zlo, pocházející z vně od druhých, proto, že ho nemůže odstranit a nezapasí se svým vlastním zlem, třeba to je v jeho moci.

Merk Aurel.

Dr. Raše:

Pro domo nostra.

(Dokončení.)

Na konec několik slov pro domo mea.

Dr. Růžička píše: „Dnešní organizaci zdrav. služby, diktovanou z velké části vedlejšími a osobními zájmy na těžkou škodu zájmů věcných má na svědomí a zodpovědnosti ženský lékař dr. Raše, který nemá ani fondu odborného ani všeobecně organizačního.“ Já věřím, že by na mém místě mohl seděti schopnější člověk. Ale když mne na to místo zavolali a jmenovali jiní, ne já, musím na obhajobu jich dát aspoň malou korekturu k charakteristice dané mi od dra R., aby se nezdálo, že jen má „agitační pohyblivost a výmluvnost“ byla toho příčinou.

Nebyl jsem vždy ženským lékařem, ale sloužil jsem v rak. armádě u péčoty a ve voj. nemocnici a 2 roky u váleč. námohnictva a několik měsíců v přifrontové nemocnici v Haliči. V československé armádě jsem byl pluk. lékařem u 5. pluku, pak brigádním lékařem a zároveň zdrav. referentem voj. komise OČSNR, potom velitelem sanitního vlaku, hlavním garnisonním lékařem ve Vladivostoku a potom pomocníkem správce Zdrav. odboru OČSNR. Zkoušky složil jsem jak předepsáno ze všech předmětů, mezi nimi i z hygieny, a v hygieně pracoval jsem jako každý jiný lékař. Složil jsem zkoušku u vál. námohnictva z vojenské hygieny, potom pracoval jsem v Rusku rok na závodě, kde měl jsem příležitost užít v praxi různé způsoby boje s nakažlivými nemocemi. Doma byl jsem činným v mnohých odborech administrativních, byl jsem místopředsedou kuratoria „Ludmily“ v Č. Budějovicích, kde pod mým předsednictvím vystavěno bylo lyceum a průmyslová dívčí škola, byl jsem předsedou a funkcionářem různých spolků, reprezentantem lázni luhačovických atd. V naší armádě byl jsem pomocníkem komisaře pro záložní pluky, politickým komisařem u Bachmače a v Irkutsku, sanitním komisařem pro Sibir atd.

Dále dr. R. mne obviňuje ze lži, že jsem napsal resoluci, že o jeho příbلائce do vojska v kanceláři Zdravot. odboru ničeho známo není. — Dr. R. se nikdy správně do vojska nepřibلائsil. On jen vždy nabízel své služby a vyjednával, za jakou cenu svou činnost naší armádě propůjčí. (Jednou emisari Hanákoví, podruhé „predlagal“ ji dr. Glossovi), a potom znovu napsal gen. Štefánikovi, že pokládá svůj svazek s českoslov. armádou za

roztržený a zas chtěl vyjednávat, zař by dále pracoval ve prospěch českoslov. vojska.

On se nabízel vždy podmínečně, a to není příbلائška československého dobrovolce! Konečně i sám přiznává, že se nabídl 20. května 1918.

Dr. R. obviňuje mne, že jsem provedl literární krádež, podepsav se v úředních zprávách pod jeho prý vynález. V pokynu o zařizení ešelonních umývárén nejedná se o řádny vynález dra Růžičky, ani o vědeckou původní práci. Proto jsem měl nejen právo ale i povinnost podepsati se, jako všude na rozkazech, pokynech, nařizeních; v úřed. zprávách uvádí se jen podpis náčelníka a necitují se všichni podřizení, kteří dodali k tomu materiál. Náčelník nepodpisuje to jako soukromá osoba, ale jako před zákonem zodpovědný úředník. Konečně obviňuje mne dále, že mu dalo „úžasných bojů u dra Raše“, než se dobyl toho, aby aspoň částečně mohl uplatnit svoje odborné znalosti ve prospěch armády. Ty „úžasné boje“ byly takové: 15. listopadu 1918 jsem se s dr. R. poprvé sešel po 5 letech (v zajetí jsem ho hledal inserátem v „Čechoslováku“ nejednou, ale neozval se, snad to nečetl) v Jekatěrinburgu. Hned při první rozmluvě jsem ho vybídl, aby mi dal návrh na zřizení epidemicko-bakteriologického ústavu, jehož založení jsme dávno měli v úmyslu. Třetí den mi poslal „návrh“, v němž píše, že jen „profesor může vésti všechnu zdravotní službu“. Praktického, čeho by se dalo užít k zařizení — ničeho. Dal jsem vypracovati návrh v mé kanceláři zaměstnanému prof. mikroskopiku. Ten podal dobrý návrh za 2 dny. Návrh jsem upravil, obešel jsem ihned členy OČSNR, a nečekaje ani formálního přijetí na schůzi OČSNR a projití rozkazem, poslal jsem už 2. prosince mikroskopika do Čelabinska, aby vedl přípravné práce a 10. prosince (tedy 25 dní po první rozmluvě), po schválení onoho nařizení ve schůzi OČSNR, jsem dal dru R. rozkaz, aby odjel na své místo ředitele ústavu.

Kde, kdy a kdo by vyvinul větší rychlost — nevím, vezme-li se v úvahu, že se jednalo o organizaci nového, u nás nestávajícího ústavu. A to nazývá dr. R. „úžasný boj“.

Tak se nemá pracovati ve prospěch věci.

Dr. Růžička nebyl u nás spokojen se svým postavením, ačkoli byl jediným ze všech lékařů přišedších v 1918 roce, který obdržel hodnost majora zdravotní služby.

Vidím všude spiknutí boháčů, hledajících své vlastní výhody pod heslem a zámkou obecního blaha.

Thomas Mor.

Loni a — dnes.

Rád vzpomínám na loňský Sjezd. Živě představuji si předperady, kenasé v Čelabinskú, vzpomínám na různé názory, náhledy a na delegáty. Jako sa každém sjezdu ani tam nebylo jednoty, ale bylo jednotné, dobré vůle a to je vždy rozhodující. Byl jsem tehdy „levým“ a měl jsem časté „arážky“. Byly někdy dosti ostré, ale dnes se jim zasměješ. Byla u všech dobrá vůle, láska a obětavost pro naši celonárodní věc.

Předloha „O vedoucích orgánech“ byla zúmyslně tehdejšími předsedou sjezdu br. Zmrihalam dána k projednávání na památný den 26. července — výročí anenských patentů.

Schůzi řídil tehdy bratr Kustra. Velebným okamžikem zdálo se mi ukončení tehdejšího zasedání.

„Jsem rád“, řekl br. Kustra, „že já, jako Slovák měl jsem to štěstí předsedati schůzi, na níž byla schválena předloha prvního československého sněmu. Nejšťastnějším okamžikem bude však chvíle, kdy pravomoc tohoto sněmu předáme do rukou Sněmu Československé republiky, do rukou národa!“

Souhlasili jsme s ním všichni, seuhlasilo s ním celé vojsko!

Druhý den na to přinesl br. Richter telegram o ustavení Národního Výboru pro země Československé. Zpráva přijata s radostným rozchevřením, jásotem a bouřlivým potlaskem.

Jak rádi bychom byli tehdy, kdyby pravomoc tohoto Národního Výboru byla se rozšířila i na nás zde na Rusi! Nebylo to však dosud možným, nabyla to dosud vláda — nýbrž pouze první krok ku vládě.

Bliží se výročí I. Sjezdu. Je tomu skoro rok, kdy jsme se těšili na chvíli, kdy nám bude možno předati vedení politiky i vedení našeho vojáka do rukou vlády, volené celým osvobozeným národem — a dnes?

Říká se, že nám berou práva! Kdo to říká? Naše vojsko? A kdo mluvil na loňském Sjezdu? Zdá se mi, že tam promluvil československé vojsko.

Zde nemluví vojsko. Jsou to jednotlivci, kteří ze zlemyslnosti chtějí škoditi naší věci, nebo lidé, kteří nemohou rozuměti pojmu občanství a myslí s ruským „zeml-jáčkem“, že svoboda znamená — dělati co kdo chce.

Příjezdem ministra Štefánika skončila funkce všech těch, kdož byli ustanoveni

naším vojskem. Přestala existovati „Odbočka“, Saem i jiné orgány.

Naše vedení zreorganisoval člen naší vlády, vyslaný sem za tím účelem. Jeho příjezdem převzalo vedení naše v Rusku do ruky naše „Národní shromáždění, je-muž je zodpovědnou naše vláda i její ministr vojenství.

Bratře Kustro! Přiblížila se ta chvíle, o níž jsi loni v Omsku mluvil. Mluvil jsi nám z duše, mluvil jsi z duše celého našeho vojáka, toho vojáka, které se poctivě bilo i umíralo pro svůj národ, pro republiku a pro její první vládu. Jsme šťastni, že přišel ten okamžik o němž jsme dříve mluvili se zaslzanýma očima a s rozchevřenou duší!

To co jsi říkal loni je pravdou i dnes! Těch několik lidí, kteří dosud nechápou a nebo chápati nechtějí ty nach, i oni přijdou k nám, uvidíš, že přijdeu! Věř, věř — mluvili jsi za naše vojsko!

Vladimír Roubal.

Z dopisů vojáků.

Ohlasy vystoupení 1. pluku.

Bratr A. Schejbal z 10. pluku píše do 1. pluku:

Vždy jsem si hluboce vážil a ctil ty slavné, stare pluky, naše hrdiny z rozvědek, od Zborova atd. Četl jsem rád črty z jich bojů, odpočinku i zábav. Tak četl jsem před nedávnem i kalendář váš na rok 1919.

A dnes splnilo se mé přání, splnilo se to, co jsem si představoval, že staří junáci v těžké, kritické situaci stanou na místě, kde velela čest a povinnost státí každému poctivému Čechoslováků. Neumřel v našem vojsku duch ukázněnosti, nevymizel čistý charakter — šlo se zabránit v anarchii. Nyní věřím, že nepřijdou Lipany a Bílá Hora — že nebude se u nás odehrávat ta samá anarchie a nepořádky jako u Rusů. Veřím v čest československých dobrovolců, když dovedli v slabém počtu státí proti tisícové přesile, že dovedou potlačití v silnějším počtu i tu menšinu štvádoů a agitátorů.

Vzdávám vám své díky, celému 1. pluku Jana Husi.

Sjezdový delegát ve světle pravdy.

Milý bratře! Velice jsme roztrpčení přímo drzou řečí del. Sýkory, který si dovolil mluvit nejen za náš pluk, nýbrž i za celé vojsko, ač na sjezd odejel bez jakéhokoliv vědomí mužatva. Nikomu se neřeklo, že on pojedje, poněvadž proti němu byla v pluku

nálada nejvýš nepřátelská, která vyvolána byla jeho dřívějším chováním. Kdysi hned v Berezani byl první, který odkazoval se od společných prací všech bří na př. štípaní dřeva a nošení vody na kychyni a j. a buntoval proti stávajícímu u nás pořádku i ostatní bývalé jednorodáky z Rakouska, na jejichž rakouské privilegie se nejvíce odvolával. On byl jeden z prvních, který za každou cenu chtěl se viděti na místě důstojnickém a když se mu to nepovedlo, vrhl se zase na opačnou stranu, aby kariery získal.

Vyříd, prosím, nejujměnější dík a pozdrav našemu věrnému 1. pluku, který svým hrdinským vystoupením v době kritické zachránil dobrou pověst našeho vojska.

Na zdar! Tvůj

Karel Blacha.

Drobnosti.

Delegáti. Z rozkazu generála Jazisa byli sjezdoví delegáti odesláni do Vladivostoku, zde budou zadrženi do příjezdu delegace z vlasti. Z Irkutsku vyjeli dne 18. t. m. ve 3 hod. 10 min. ráno a jsou provázáni pěším výzvědným oddílem 4. pluku.

Domů. V sobotu rozšířeny byly v Irkutsku zprávy, že 8 japonských divísi jede na směnu našim částem, ochraňujícím sibiřskou magistrálu a že do Vladivostoku přijelo 5 rakouských lodí, které odvezou naše části do vlasti. Tyto řeči vznikly dle všeho na základě telegramu, který došel v sobotu a byl uveřejněn v úterním čísle ČSD a jehož obsah byl buď z telegrafu, nebo z jiného místa neprávě rozšiřován. Stává se tak i s jinými zprávami a obyčejně ve stručně zkrácené formě. Bratři, kteří uvěřili těmto řečem a v úterním čísle přečetli si znění telegramu, byli jistě hodně zklamáni. Z tohoto (neúředního) telegramu se dovídáme, že rada pěti na mírové konferenci zabývala se projektem našeho odjezdu přes Archangelsk. To bylo možné v době, kdy Rusové měli Perm a kdy snad celkem malý nápor na pravém křídle uralské fronty byl by stačil, aby padla Vologda a bylo docíleno spojení na Archangelsk. Dnes však, když ruská fronta posunula se za Ural, rada pěti uznala, že tento projekt se do zimy uskutečnit nedá a na žádost zástupce Čechoslováků, aby československá vojska v Sibíři odpravena byla do vlasti přes Vladivostok a ochranu trati aby převzala expediční vojska japonská a americká, rada pěti požádá japonskou vládu, aby se o tom vyslovila; otázku našeho odjezdu předá vrchní spojenecké válečné

radě. Na této zprávě je potěšitelné jenom to, že se o náš odjezd skutečně jedná, více nic. I když japonská vláda odpoví příznivě, nebude možné provést změnu do týdne ani do měsíce. Zkušenosti nás učí, že takové věci dějí se velmi pomalu. Rovněž tak bezpodstatné jsou zprávy o rakouských lodích. O těch vůbec žádná zpráva nedošla a jsou pouhým výmyslem.

Husův svátek v prvním roce svobody našeho národa oslavován byl našim vojskem v Sibíři ve znamení vítězství boje za svobodu, právo a spravedlnost, který vedl a ve kterém slavně padl i Hus. Slavnosti měly ráz velice píatní a pročitěný, avšak neobešly se na některých místech bez zjevů, které mezi námi a zejména při takových příležitostech jsou rozhodně nepřipustné. Tak pře nám bratr J. S.:

„Špatným dejmem při slavnosti působilo chování se některých bratří. Při řeči bratra S. kouřeno a někteří bratři dokonce neměli ani té slušnosti a úcty k nář. hymně, že při hraní této nejen nezalutovali, nýbrž nezůstali klidně v pozoru státi a nenuceně se bavili. Obyvatelstvo vesnice súčastlivší se slavnosti chovalo se slušněji než-li oni bratři. Je to v řadách našich úkaz velice smutný a zajisté odsouzení hodný.“

To je urážkou světlé památky kostnického mučedníka, za které národ náš po staletí čerpal sílu k boji o své právo a takové urážky nazmíme strpět nikde a nikdy!

Z činnosti našich soudů. Během prvních 4 měsíců 1919 f. podáno bylo divísijským a 17 plukovním soudům v našem vojsku 1560 trestních oznámení. Odečetli se od tohoto počtu 386 případů, ve kterých bylo zastaveno řízení (hlavně z důvodů předání jinému soudu nebo úřadu a následkem bezvýslednosti zatykače) a 367 případů, které na konci období zůstaly nevyřízenými, zbývá 807 případů, ve kterých soudy rozhodly. Z těchto 807 případů zastaveno bylo — jednak pro nedostatek důkazů, jednak pro nedostatek skutkové povahy trestního činu 211 případů a rozsudků osvobozujících vyneseno celkem 60. Podle soudních výkazů 536 odsouzených dopustilo se 714 trestních činů. Tato číselnice není však naprosto přesná. Většina soudů, vykazujíc trestní činy odsouzených přibližela pouze k trestnímu činu hlavnímu a pouze menšina vykazovala všechny trestné činy. Následkem toho počet trestních činů, které obyčejně vyskytují se jako vedlejší je ve výkazech menší než ve skutečnosti.

Hlavní název: **Na stráž**

Vydavatel: **Informačně osvětový odbor ministerstva vojenství**

Vydáváno v letech: **1919 - 1920**

Číslo ročníku: **1**

Číslo výtisku: **6**

Datum vydání čísla: **23.7.1919**

Identifikátor ISSN: **2223-0033**

Stránky: **[1], 2, 3, 4**